خبرها

داشتن نظام رسانه‌ای پیشرفته این نیست که هر کس، هرچه دلش خواست بنویسد

مدیر مرکز مطالعات رسانه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: ۷۰ درصد نشریات محلی کشور از ویژگی حداقلی یک نشریه محلی هم برخوردار نیستند، اگر بخواهیم نظام رسانه‌ای پیشرفته داشته باشیم، منوط بر این نیست که هر کس، هر چه دلش خواست بنویسد. شعبانعلی بهرام‌پور در مراسمی که به منظور تجلیل از خبرنگاران و اصحاب جراید استان اصفهان برگزار شده بود، ضمن انتقاد از کمبود کیفی و کمی رسانه‌ها به ویژه مطبوعات در اصفهان گفت: استان تهران در مقایسه با دیگر استان‌های کشور از لحاظ انتشار نشریه در سطح بسیار پایینی قرار دارد و تنها یک روزنامه و چند هفته‌نامه در این استان منتشر می‌شود. وی با بیان این که یونسکو مطبوعات را شاخص توسعه و عامل مهم پیشرفت در کشورها اعلام کرده است، افزود: تکثر نشریه‌ها باعث توسعه خواهد شد. مدیر مرکز مطالعات رسانه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اظهار داشت: بعد از بررسی کلیه نشریات محلی از سه سال قبل تاکنون دریافتیم بیش از ۷۰ درصد نشریه‌های محلی کشور ما از ویژگی حداقلی یک نشریه محلی نیز برخوردار نیستند و تنها توسط دو تا سه نفر اداره می‌شود. بهرام‌پور با بیان این‌که در ایران نشریه‌ای که دغدغه تیراژ داشته باشد وجود ندارد، تصریح کرد: روزنامه یومیوری ژاپن، ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تیراژ دارد که ۹۵ درصد از این تعداد به صورت اشتراک هستند و این امر جایگاه ایران را در میان دیگر کشورها نشان می‌دهد که بسیار ضعیف است، اگر بخواهیم نشریه‌ای درآوریم که حداقل تیراژ آن ۳۰ هزار باشد، بهتر است درنیاوریمش، زیرا موفق نخواهیم شد. مدیر مرکز مطالعات رسانه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با مهم خواندن مخاطب‌شناسی در نشریات گفت: اکثر قریب به اتفاق روزنامه‌های سراسری مخاطب‌شناسی نکرده‌اند که موفق هم نیستند.

نگرش حرفه‌ای به رسانه

نگاه حرفه‌ای به روزنامه‌نگاری و روابط عمومی و تبلیغات در کشور، دغدغه علمی و اصلی دکتر حسین افخمی، مدرس ارتباطات و عضو هیات علمی دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی است.

دکتر افخمی که دوره دکترای ارتباطات خود را در دانشگاه لیدز انگلیس گذرانده و مدتی را هم به عنوان پژوهشگر با این دانشگاه همکاری داشته است، یکی از مشکلات اصلی حال حاضر حوزه رسانه کشور را در مقایسه با دیگر کشورها، بی‌توجهی وزارت علوم به گسترش رشته‌های علوم ارتباطات در کشور می‌داند:

■ منظور شما تنوع نداشتن گرایش‌های رشته ارتباطات در مقایسه با رشد نیازهای بازار آن است؟

ما کشوری با حدود ۷۰ میلیون جمعیت داریم. در مقایسه با هر کشور دیگری ما به هرحال باید بعضی حداقل‌ها را داشته باشیم. الان کل تیراژ مطبوعات ما دو میلیون نسخه بیشتر نیست. همین دو میلیون نسخه هم درست توزیع نشده است. برای مثال، ما ۱۸ روزنامه ورزشی داریم. شما به ندرت کشوری را می‌بینید که بیشتر از یک روزنامه ورزشی داشته باشد. ۱۳ روزنامه اقتصادی داریم. این هم در حالی است که خیلی کم هستند کشورهایی که بیشتر از ۲ یا ۳ روزنامه اقتصادی داشته باشند. البته این ناموزونی دلایل مختلفی دارد.

■ و شما یکی از دلایل مهمش را توسعه نیافتن آموزش این رشته می‌دانید؟

بله، توسعه نیافتن آموزش آن و بی‌توجهی حرفه‌ای به این مقوله. وقتی ما به کشورهای همسایه‌مان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم بعضی از آنها که جمعیتی مشابه جمعیت ما را هم دارند، چیزی حدود ۱۶ ، ۱۷ دانشکده دارند که رشته روزنامه‌نگاری و ارتباطات را تدریس می‌کنند. ولی تعداد این دانشکده‌ها در کشور ما به عدد انگشتان دست هم نمی‌رسد. آموزش عالی در هیچ‌کدام از شهرستان‌ها شعبه روزنامه‌نگاری ندارد. در حالی که یکی از مظاهر عدالت همین ایجاد امکان مساوی مشارکت برای مردم است. بچه‌های شهرستانی با زبان‌های مختلف و فرهنگ‌های مختلف برای خواندن این رشته باید به تهران بیایند. در حالی که این رشته می‌تواند به سمت شهرستان‌ها کشیده شود و در حقیقت فرهنگ شهرستان‌ها را هم بارورتر کند.

■ شما از نیاز به گسترش این رشته می گویید، ولی خیلی از فارغ‌التحصیل های این رشته نتوانسته‌اند جذب بازار کار شوند.

مشکل بازار کار چیز دیگری است. یکی از دلایل آن، این مسئله است که احتمالاً سبک تدریس ما دانشگاهی‌ها با نیاز جامعه جور درنمی‌آید. این مطلب درست است. الان رشته‌های علوم ارتباطات در سطح جامعه نیازهای آموزشی دارد که بعضاً در دانشگاه‌ها برآورده نمی‌شود.

■ به نظر می‌رسد سرعت رشد علمی دانشگاه‌های ما خیلی کمتر از نیاز بازار کار این رشته است.

همین طور است. ما از آن حداقلی هم که باید داشته باشیم، عقب‌تریم. البته از آن طرف هم بازار کار رسانه‌ای ما تابع مقرراتی نیست که دانشگاه تربیت می‌کند.

گوگل و آسوشیتدپرس برای انتشار آن‌لاین اخبار قرارداد بستند

شرکت گوگل و خبرگزاری آسوشیتدپرس اعلام کردند چند ماه پیش توافقنامه‌ای امضا کرده‌اند که بر اساس آن گوگل به جز سرویس فعلی «گوگل نیوز» اخبار خبرگزاری آسوشیتدپرس را ارائه می‌کند. با امضای این قرارداد، گوگل برای کاربران خود لینک جدیدی عرضه می‌کند که آنها را به سایت اخبار آسوشیتدپرس راهنمایی می‌کند. در مورد مباحث مالی این قرارداد مطلبی عنوان نشده است. سخنگوی آسوشیتدپرس نیز این قرارداد را تایید کرد، اما از افشای اطلاعات جزیی خودداری کرد. البته بسیاری از رسانه‌های دنیا از روند کارکرد موتورهای جست‌وجوگر ناراضی هستند. خبرگزاری رسمی فرانسه - AFP - در سال ۲۰۰۵ گوگل را به نقض قوانین کپی‌رایت متهم ساخت تا با لینک‌های «گوگل نیوز» به سرویس‌های بین‌المللی آن‌لاین ذخیره اخبار مقابله کند.

نیوزویک
مجله‌ای برای همه دنیا

مریم علائی راد

نیوزویک یک مجله خبری هفتگی است که در نیویورک‌سیتی منتشر شده و در سراسر آمریکا و جهان توزیع می‌شود. ریاست و سردبیری کل این نشریه را ریچارد ام اسمیت به عهده دارد. این نشریه از نظر وسعت پوشش خبری در رتبه دوم مجلات آمریکا قرار دارد. طی سال‌های متمادی مجله مذکور، برای اینکه از تیراژ مناسبی برخوردار باشد و درآمد ناشی از آگهی‌هایش را حفظ کند، دنباله‌رو خط‌مشی مجله تایم بوده است. این مجله در فوریه سال ۱۹۳۳ به‌وسیله توماس جی. سی. مارتین ادیتور سابق مجله تایم تاسیس شد. در روزهای اولیه تاسیس در هر شماره از مجله نیوزویک، عکس خبری از مهمترین رویدادهای هفته روی جلد چاپ می‌شد. در سال ۱۹۷۳ مالکلم مویر به عنوان رئیس و سردبیر این مجله مشغول به‌کار شد. وی با گذشت زمان طیف کاملی از عناصر یک مجله خبری را که شامل گزارشات، تفاسیر، تجزیه و تحلیل و نقد رویدادهای داخلی و خارجی، مسائل تجاری، علوم، تکنولوژی، پزشکی، مسائل خانوادگی، هنر و سرگرمی است، توسعه داد و در این مسیر از وجود شبکه جامعی از خبرنگاران، گزارشگران و سردبیران زبده بهره‌برداری کرد. در سال ۱۹۶۱ این مجله به وسیله شرکت واشینگتن‌پست خریداری شد. از سال ۲۰۰۳ میزان شمارگان این مجله بیش از ۴ میلیون نسخه بوده است که از این میان ۳/۱ میلیون آن به آمریکا اختصاص دارد. نیوزویک هر هفته در بیش از ۱۹۰ کشور عرضه می‌شود. این نشریه در سطح بین‌المللی به زبان‌های ژاپنی، کره‌ای، لهستانی، روسی، اسپانیایی و عربی چاپ می‌شود. در سال ۱۹۸۶ نیوزویک شروع به انتشار «نیوزویک نیهون بان» (Newsweek naihon bun) به زبان ژاپنی کرد که اولین نسخه خارجی زبان آن بود.

در اکتبر سال ۱۹۹۱ «نیوزویک هانکوک بان» (News week honkokban) به زبان کره‌ای منتشر شد این مجله در ماه مه ۲۰۰۰ ایتوگی Itogi به زبان روسی و نیوزویک آن اسپانیول (News week on spanol) به زبان اسپانیولی را که در آمریکای لاتین توزیع می‌شود، منتشر کرد. نیوزویک عربی نیز که در خاورمیانه توزیع می‌شود از ژوئن سال ۲۰۰۰ انتشار آن آغاز شده است.

شرکت نیوزویک، همچنین نیوزویک بین‌المللی را در سه حوزه آتلانتیک، آسیا، آمریکای لاتین به زبان انگلیسی چاپ و با شمارگان ۷۵۲ هزار نسخه انتشار می‌دهد. خوانندگان این مجله را در سراسر جهان، بالغ بر ۲۲ میلیون نفر تخمین زده‌اند. مجله نیوزویک یک پوشش جامع خبری از حوادث و اخبار مهم دنیا را که توسط یک شبکه وسیع شامل بیش از ۶۰ خبرنگار، گزارشگر وقایع داخلی و بین‌المللی، تجاری، علوم و تکنولوژی، جامعه، هنر و سرگرمی تامین می‌شود، ارائه می‌کند. نشریه مورد بحث بیشترین جوایز مجلات ملی را از سوی «کانون سردبیران مجلات آمریکا» دریافت کرده است، این نشریه از وجود گزارشگران و مفسران معتبری مانند جاناتان آلتر، الیز کوز، جین برایانت کوئین و رابرت‌جی. ساموئلسون بهره می‌برد، همچنین منتقدان برجسته‌ای چون دیوید آنسن و پیتر پلچنز که در حوزه فیلم و کارهای هنری فعالیت می‌کنند، در این نشریه مشغول به‌کار هستند و جوایزی نیز دریافت کرده‌اند. در سال ۱۹۹۳ نیوزویک به عنوان اولین مجله بزرگ، تولید یک فصلنامه بر روی دیسک فشرده که در آن گزارشات رسانه‌ای چندمنظوره را منتشر می‌کرد، آغاز کرد.

در پاییز سال ۱۹۹۴ نیوزویک فصلنامه CD-ROM را با ترکیبی از یک سرویس آن‌لاین و شماره ویژه CD-ROMها جایگزین کرد. از سال ۱۹۹۶ نیوزویک روی «شبکه آمریکا آن‌لاین» (America online) قرار داشته است اما اولین حضور آن روی شبکه کامپیوتری در شبکه Prodigy در نوامبر سال ۱۹۹۴ بود. در اکتبر سال ۱۹۹۸ نسخه اینترنتی نیوزویک (Newsweek.com) در شبکه جهانی وب همراه با شریک و متحد خود Washintonpost/news week interactive ارائه وWPNI را به وجود آورد.

سایت Newsweek.com در سال ۲۰۰۰ در یک سرمایه‌گذاری مشترک با Msnbc به (Newsweek msnbc.com) تغییر نام داد.

هفته‌نامه نیوزویک به اتفاق Msnbc.com در شبکه اینترنتی یک مجله هفتگی آن‌لاین آخرین اخبار روزانه، گالری نمایشگاه‌های عکس و مراکز داد و ستد (بازرگانی)، را عرضه می‌کنند. محتوای مجله از نظر مطبوعاتی ۶۰درصد متن و ۴۰درصد هنر است. این مجله به شش بخش خبری عمده تقسیم شده است، امور داخلی (ملی) امور بین‌المللی، تجارت و علم و تکنولوژی، جامعه، هنر و سرگرمی.

بیش از ۳۴ بخش خبری منظم وجود دارد که مهمترین آنها شامل نوبت من هنر، کتاب‌ها، نگاه عقل متعارف، پریسکوپ، رقص، طراحی، آموزش، سرگرمی، خانواده، مد، بهداشت، عدالت، رسانه‌ها، پزشکی، فیلم‌ها، موسیقی، خبرسازان، نگاهی به پیرامون، چشم‌اندازها، علم و فضا، تکنولوژی، تلویزیون، تئاتر سالخوردگان و . . . است. نوبت من «my turn» تنها ستون هفته‌نامه است، که توسط خوانندگان نوشته می‌شود. سردبیر نشریه در هر ماه حدود ۴ هزار نامه از خوانندگان خود دریافت می‌کند. این هفته‌نامه در سال‌های اخیر مجموعه مقالاتی در خصوص تکنولوژی متداول را به محتوای خود افزود. و در نوامبر سال ۱۹۹۸ یک بخش جدید علوم و تکنولوژی که به وقایع تاریخی تحولات جدید و علومی که مسیر زندگی انسان را تغییر می‌دهد، می‌پردازد به مجله اضافه شد. در نظرسنجی امریکن جورنالیسم ریویوز (American journalism reviews) که به کرات از حرفه‌ای‌های اخبار صورت گرفته است، نیوزویک عنوان بهترین را در بخش تجارت اخذ کرده است. دفتر مرکزی این مجله در نیویورک‌سیتی قرار دارد. این مجله تاکنون ۱۷ دفتر در داخل آمریکا در شهرهای لس‌آنجلس، شیکاگو، دالاس، میامی، واشینگتن‌دی‌سی، دیترویت، بوستون و سانفرانسیسکو، همچنین در خارج از این کشور در شهرهای پکن، کیپ‌تاون، اورشلیم، لندن، مکزیکوسیتی، مسکو، پاریس، و توکیو تاسیس کرده است.

■ آشنایی با گروه سردبیری

ستاد سردبیری نیوزویک در نیویورک قرار دارد که متشکل از گروه سردبیران، نویسندگان ارشد، سردبیران کل و معاونین سردبیری است. در این ستاد پژوهشگران زبده، گزارشگران، کتابداران، هنرمندان، گرافیک، عکاسان و تکنسین‌های فنی واحد پشتیبانی فعالیت می‌کنند. همان‌طور که پیش از این گفته شد، ریچارد اسمیت سمت سردبیری کل و ریاست این نشریه را به‌عهده دارد. وی علاوه بر این سمت‌ها، کارمند اجرایی ارشد و سردبیر تحریریه بوده و فعالیت‌های بازرگانی را نیز عهده‌دار است. اسمیت در سال ۱۹۷۰ به عنوان نویسنده بخش خارجی پس از فارغ‌التحصیلی و تکمیل مدرک خود در رشته روزنامه‌نگاری از دانشگاه کلمبیا به نیوزویک پیوست. در سال ۱۹۷۴ به عنوان سردبیر منطقه‌ای آسیا مستقر در هنگ‌کنگ به نیوزویک بین‌الملل پیوست. در سال ۱۹۷۷ اسمیت سمت ریاست دفتر هنگ‌کنگ را نیز به سمت‌های خود اضافه کرد و در همان سال به نیوزویک رفت و به عنوان مدیرمسئول نسخه بین‌الملل برگزیده شد. در سال ۱۹۸۱ او عنوان معاون مدیر مسئول مجله داخلی را به‌عهده داشت و چندی بعد سردبیر اجرایی شد. او از سال ۱۹۸۴ به سمت سردبیر کل برگزیده شد و سمت‌های متنوعی از جمله سردبیری در نیویورک و بخش خارجی را به مدت ۱۴ سال برعهده داشته است. همچنین در سال ۱۹۹۱ اسمیت به مقام ریاست برگزیده شد و مسئولیت بازاریابی تبلیغات فروش، تیراژ، تولید و تمام فعالیت‌های مربوط به نشریه را نیز بر دیگر مسئولیت‌های خود اضافه کرد.

در سال ۱۹۹۵ اسمیت به عنوان رابط و واسطه ارتباط بازرگانی سال انتخاب شد در سال ۱۹۹۳ مجله «عصر تبلیغات» (Advertising edge) از او به عنوان یکی از ۱۰۰ بازاریاب که در صدر قرار دارد، تجلیل به عمل آورد.

اسمیت از سال ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۷ به عنوان رئیس ناشران مجلات آمریکایی یک رهبر صنعتی بود. او خزانه‌دار سابق Map و موسس کمیته رسانه‌ای نوین این سازمان از اواسط سال ۱۹۹۵ به عنوان رئیس در آن جا خدمت کرده است. وی همچنین عضو سابق هیات مدیره انجمن سردبیران مجلات آمریکا نیز هست.

خلاصه مطلب

۱- ستاد سردبیری نیوزویک در نیویورک قرار دارد که متشکل از گروه سردبیران، نویسندگان ارشد، سردبیران کل و معاونین سردبیری است. در این ستاد پژوهشگران زبده، گزارشگران، کتابداران، هنرمندان، گرافیک، عکاسان و تکنسین‌های فنی واحد پشتیبانی فعالیت می‌کنند.

۲- این هفته‌نامه ۳ میلیون نسخه در آمریکا و بیش از ۴ میلیون نسخه در کل جهان چاپ می‌شود. خوانندگان آن را در آمریکا ۱۹ میلیون نفر و در سراسر جهان ۲۲ میلیون نفر تخمین زده‌اند.

تحت رهبری ریچارد اسمیت سردبیر سابق نیوزویک، این نشریه بسیاری از جوایز سردبیری را از آن خود کرده است، که به طور نمونه می‌توان به جایزه مجله ملی به‌خاطر گزارش رسوایی «مونیکا لوونیسکی» اشاره کرد. نیوزویک همچنین در سال ۱۹۹۹ در رده‌بندی برتری عمومی General excellence که در سال ۱۹۳۳ یک بار این جایزه را برده بود، فینالیست شد. باید متذکر شد که این هفته‌نامه بیش از هر مجله دیگری جوایز اعطا شده از سوی «انجمن سردبیران مجلات آمریکا» را از آن خود کرده است. در خلال رهبری اسمیت، نیوزویک دارای بالاترین رکورد تیراژ و مخاطب بوده است، به‌طوری که گفته شد از این هفته‌نامه ۳ میلیون نسخه در آمریکا و بیش از ۴ میلیون نسخه در کل جهان چاپ می‌شود. خوانندگان آن را در آمریکا ۱۹ میلیون نفر و در سراسر جهان ۲۲ میلیون نفر تخمین زده‌اند. مارک ویتاگر در سال ۱۹۹۸ به سردبیری نیوزویک انتخاب شد. وی مسئول عملیات روزمره تحریریه است و با ریچارد ام. اسمیت رئیس و سردبیر کل در مورد مسائل استراتژیک و برنامه‌ریزی گسترده فعالیت می‌کند. ویتاگر در سال ۱۹۹۶ سردبیر اجرایی مجله بود و اولین بار در سال ۱۹۹۷ به عنوان گزارشگر وارد دفتر نیوزویک در سان‌فرانسیسکو شد، جان میچام سردبیر اجرایی در سال ۱۹۹۸ به این سمت منصوب شد، او قبلاً از سال ۱۹۹۵ سردبیر امور بین‌الملل در نیوزویک بود. قبل از پیوستن به نیوزویک به مدت دو سال سردبیر ماهنامه واشینگتن بود و کار خود را به عنوان گزارشگر از سال ۱۹۹۱ برای تایمز چاتانگو شروع کرد. یکی دیگر از اعضای گروه سردبیری مایکل راجرز است که سمت سردبیر و مدیرعامل شبکه www.Newsweek.com را به‌عهده دارد. او همچنین سردبیر کمکی نیوزویک و معاون سردبیر تحقیقات و توسعه موسسه انتشارات الکترونیکی وابسته به شرکت واشینگتن‌پست است. در گذشته راجرز

نویسنده نیوزویک بود. او به عنوان سردبیر مجله Outside را بنیان نهاد و برای ده‌ها مجله مقالات متعددی در زمینه‌های ادبیات داستانی، ادبیات غیرداستانی و نقد و عکس ارائه می‌کرد. و پس از ورود به نیوزویک بخش تکنولوژی را راه‌اندازی کرد و به مدت ده سال نویسنده مطالب آن هم بود. همین طور در مورد مسائل زیست‌محیطی گزارش تهیه می‌کرد. راجرز طی ماموریت‌های خود از «Science city» ژاپن دیدن کرد و سوار بر اسب از سراسر چین گذشت و پای پیاده مدار قطب شمالی را در آلاسکا طی کرد. او جایزه‌های بسیاری در روزنامه‌نگاری کسب کرد. از جمله جایزه انجمن آمریکایی را برای پیشبرد علوم و نوشتارهای علمی برجسته به‌خاطر پوشش خبری کسوف کاملی که در صحرای آفریقا اتفاق افتاده بود، دریافت کرد. راجرز ۵ جلد کتاب داستانی و غیرداستانی نوشته که در سراسر دنیا چاپ شده است و برای ساختن فیلم‌های تلویزیونی و سینمایی انتخاب شده است. تازه‌ترین نوشته او به‌نام «سکانس ممنوع» در مورد داستان یک مهندسی ژنتیک انسانی غیرقانونی در حال حاضر در مرحله تبدیل به فیلم قرار دارد. راجرز در رشته فیزیک و نگارش خلاق در دانشگاه استانفورد تحصیل کرده و در دانشگاه کالیفرنیا این رشته را تدریس کرده است وی فعلاً در نیویورک به‌سر می‌برد و روی نگارش کتاب آتی‌اش کار می‌کند. سردبیر ارشد شبکه Newsweek.msnbc.com خانم دیردر دپکه نام دارد که دسامبر سال ۱۹۹۹ به این سمت منصوب شده است او از سال ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۹ سردبیر بخش خارجی بود. نیوزویک جایزه یادبود Edcunn inghom را به‌خاطر پوشش خبری انتقال هنگ‌کنگ در سال ۱۹۹۸ در طول مدتی که او سردبیر خارجی بود، کسب کرد.

همچنین به‌خاطر پوشش اخبار افغانستان و زندگی زنان افغان تحت رژیم طالبان مورد تقدیر قرار گرفته است. به‌جز آن در زمان مسئولیت خانم دپکه پوشش خبری خارجی نیوزویک مصاحبه‌های اختصاصی آن با رهبران خارجی در سراسر دنیا از جمله اسلوبودان میلوشویچ، جیانگ زمین و سران کشورهای خاورمیانه و اروپایی حائزاهمیت بوده است.

■ یک گزارش و یک جنجال بزرگ

در نهم مه سال ۲۰۰۵ مجله نیوزویک گزارشی را به قلم مایکل ایسیکوف درباره هتک‌حرمت نظامیان آمریکا به قرآن مجید در پایگاه گوانتانامو به چاپ رساند. این اولین باری بود که یک منبع دولتی اینگونه گزارش‌ها را تایید کرده بود. با انتشار این گزارش کشورهای اسلامی شاهد تظاهرات ضدآمریکایی بودند، مقامات و شخصیت‌های مذهبی و سیاسی ضمن محکوم کردن این اقدام، خواستار عذرخواهی آمریکا و تنبیه عاملان این هتک حرمت شدند. و در بسیاری از کشورهای اسلامی، همانند افغانستان، پاکستان، مالزی، اندونزی، فلسطین، لبنان، عراق و ایران و شماری دیگر از این کشورها، منابع رسمی و غیررسمی با محکومیت شدید این اقدام خواستار عذرخواهی بوش از مسلمانان شدند. از تاریخ انتشار این گزارش در نیوزویک، جهان شاهد تظاهرات ضدآمریکایی در اغلب کشورهای اسلامی و برخی از کشورهای اروپایی و واکنش تند علما و مراجع بوده است. در همین زمینه نیز درگیری تظاهرکنندگان خشمگین با پلیس، موجب تداوم درگیری‌ها و کشته شدن ۱۵ نفر و مجروح شدن ۱۲۰ تن در افغانستان شد. در پی این اقدامات پیگیرانه کشورهای اسلامی و پس از گذشت چند روز از انتشار این خبر تحریک‌آمیز نیوزویک نوشت که تحقیقات ارتش آمریکا در این مورد نتوانسته است شواهدی در تایید ادعاهای مربوط به این موضوع پیدا کند. مارک ویتاگر سردبیر مجله در سرمقاله این نشریه ضمن عذرخواهی از انتشار این گزارش نوشت: «ما دریافتیم که بخش‌هایی از گزارش ما اشتباه است و همدردی خود را با قربانیان خشونت و نظامیان آمریکایی که در این میان دستگیر شده‌اند، ابراز می‌داریم.» و در ادامه این ماجرا این مجله با منتسب کردن اعتراضات شدید مردم مسلمان به تندروها اعلام کرد که ما واقعاً متاسفیم که این گزارش مورد بهره‌برداری تندروها قرار گرفت و به چنان ماجرای تلخی انجامید. این نشریه همچنین مدعی شد که تحقیقات ارتش آمریکا در این مورد نتوانسته شواهدی در تایید ادعاهای مربوط به این موضوع پیدا کند.

یادداشت

سانسور رسانه ها در آمریکا

مجید مجیدنیا

امروزه نظرات ضد و نقیض زیادی در امور اعمال سانسور یا عدم اعمال آن در آمریکا وجود دارد. در حال حاضر طبق اعلام مسئولان رسانه ها هیچ‌گونه سانسوری روی رسانه های آمریکا از طرف دولتمردان و یا سایر سازمان‌های دولتی و یا هر گونه موسسه غیردولتی اعمال نمی‌شود و مردم بخصوص جوانان می توانند هرگونه مطالب مورد نظرشان را بیابند و آن را مطالعه کنند یا ببینند. در مورد کودکان نیز تقریباً وضع به همین منوال است اما این والدین آنان هستند که تشخیص می‌دهند کودکانشان چه مطالبی را انتخاب کنند، چه برنامه هایی را در تلویزیون تماشا کنند، به چه نوع موسیقی گوش بدهند و چه نوارهایی را بشنوند و . . . . سانسور قاعدتاً باید روی محتوای کتاب‌ها، مجلات هفتگی و ماهانه و دوره‌ای و بازی‌های کامپیوتری، فیلم های سینمایی، برنامه های تلویزیونی و رادیویی، گزارش‌های خبری، اینترنت و سایر رسانه هایی که مردم با آن سر و کار دارند، اعمال شود. اعمال سانسور ممکن است در مواردی که محتوای رسانه آزاردهنده، تبعیض‌آمیز یا به نوعی غیرمستقیم توهین به مقدسات باشد و همچنین طرح فساد، خیانت به کشور، ایجاد فتنه و آشوب، یا به طور کلی موضوعاتی که ممکن است منجر به ایجاد نگرانی عمومی و یا به خطر انداختن امنیت ملی کشور شود، اعمال شود. اعمال سانسور در این موارد بر این فرض استوار است که نظام خانواده، کلیسا و ایالت ها مصون بوده و تحت حمایت قرار بگیرد. علاوه بر این برخی از جناح‌های مذهبی با نمایش برخی از برنامه های خشونت‌بار از طریق رسانه های عمومی همچون تلویزیون و سینما مخالف هستند. به هر حال هنوز این باور قوی که حق آزادی بیان برای تمام بشریت فراتر از حقوق شهروندی است، وجود دارد. و آزادی بیان ضروری‌تر از آزادی های فردی مد نظر است. دست‌اندرکاران رسانه های گروهی اعتقاد دارند که اعمال سانسور برای کودکان بسیار ضروری است اما نباید این کنترل از طریق دولت یا سایر گروه‌ها و جناح‌ها اعمال گردد بلکه باید از طریق والدین نظارت مستقیمی بر روی کودکان معمول شود. در واقع آنها به نوعی از مسئولیتی که در قبال جامعه بخصوص کودکان دارند، خود را مبرا کرده و عواقب تاثیر سوء را به والدین محول می‌کنند. کنترل رسانه ها برای کودکان مورد تایید همه قشرها است. زیرا متوسط تعداد عملیات خشونت‌باری که کودکان تا رسیدن به سن ۱۳ سالگی آن را از طریق تلویزیون می‌بینند، حدوداً ۱۰۰ هزار مورد است. اغلب برنامه های خشونت‌بار در برنامه های اخبار ارائه می‌شوند. اخبار برنامه‌ای است که اغلب مردم برای آگاهی از اوضاع اجتماعی و باخبر شدن از وضع آب و هوا و یا شرایط راه‌ها و جاده ها به طور مداوم از طریق کانال‌های مختلف دریافت می‌کنند. اگر دولت آمریکا سانسور را در اینگونه کانال‌ها اعمال کند، بزرگترها دیگر به اخبار محلی و حتی اخبار بین‌المللی توجهی نمی‌کنند (در آمریکا کلیه حوادث، برخوردها، تصادفات و . . . در لابه‌لای خبرهای محلی و استانی با تفسیر و گزارشات و در قالب خبر مطرح می‌شود) لذا دولت چنین کنترلی را شخصاً اعمال نمی‌کند اما این وظیفه مهم را به والدین کودکان محول می‌سازد. در سال ۱۹۹۶ کنگره آمریکا طرح قانونی را به تصویب رساند که مراکز تولید دستگاه‌های تلویزیون را وادار می‌کرد تا یک تراشه کوچک کامپیوتری را در سیستم درونی تلویزیون ها نصب نمایند، به طوری که والدین بتوانند با برنامه‌ریزی روی آن تراشه برخی از کانال‌های تلویزیونی یا بعضی برنامه ها را مسدود کنند. با نصب این چیپس کوچک کامپیوتری که به (وی-چیپ V-chip) معروف شد، کنترل بخش برنامه های خشونت‌بار و غیرمفید برای کودکان آغاز شد. همزمان با تصویب این قانون مخالفان درخواست اصلاح آن را داشتند و چنین عنوان می‌کردند که آزادی بیان مورد تهدید واقع شده است. به هر صورت این قدم اول سانسور و کنترل برنامه های تلویزیون بود که از سوی والدین در مورد کودکانشان اعمال می‌شد نه از سوی دولت. مخالفان اعمال سانسور و همچنین والدین با نصب (V-chip) موافق بودند چرا که به والدین اجازه داده می‌شد تا برنامه ها را مسدود کنند. آنها (مخالفان سانسور) در باطن بر این نظر بودند که اینگونه کنترل ها بسیار از اعمال سانسور توسط دولت فدرال بهتر است. در واقع (V-chip) به فرد این اختیار را می‌داد تا برنامه های تلویزیون خودشان را کنترل کنند و نحوه استفاده از رسانه ها توسط فرزندانشان را تنظیم کنند. این بزرگترین گام در جهت جلوگیری از اعمال هرگونه سانسور دولتی محسوب می‌شد در عوض بزرگسالان نیز می‌توانستند برنامه های خود را ببینند و مصرف رسانه‌ای کودکانشان را نیز تنظیم کنند. همزمان با این برنامه ها، تلویزیون‌ها نیز نظام طبقه‌بندی تولیدات خودشان را برقرار ساختند و به نوعی فیلم‌های مربوط به سنین مختلف را از همدیگر تفکیک کردند. هالیوود که به خاطر ساخت و تولیدات فیلم‌های خشن، نژادپرستانه و تبعیض‌آمیز پیوسته مورد ملامت بود، به فکر افتاد تا سیستم درجه‌بندی را در مورد فیلم‌ها به‌کار بندد و بدین طریق والدین آگاهی یابند تا محتوای کدام گروه از فیلم‌ها برای کودکان مفید و قابل استفاده است. این حرکت نیز گامی مهم بود تا از اعمال سانسور توسط دولت بر رسانه ها جلوگیری شود. با برقراری سیستم طبقه‌بندی فیلم ها، شخص درمی‌یافت تا محتوای آن از چه تمی برخوردار است و بدین طریق قابلیت انتخاب برای مخاطب فراهم شد و هرگونه اجباری در مورد دیدن فیلم، خرید یا تماشا و اجاره، مطالعه و . . . از بین رفت و مخاطب در انتخاب آن مخیر شد. بر طبق مطالعات انجام شده، گروهی از مردم معتقدند که نشان دادن فیلم های خشن تلویزیون نه تنها مناسب نیست، بلکه ممکن است موجب تکرار رفتارهای نامناسب و خشونت‌بار در جامعه شود. گروهی دیگر نیز اعتقاد دارند که زندگی واقعی سراسر خشونت‌بار است، چرا نباید آن را همان‌طور که هست نشان داد؟

هر چند که ممکن است چند تن که گرایش به خشونت دارند، تحت‌تاثیر آن قرار بگیرند اما بقیه باید از شرایط زندگی خود آگاهی یابند و به صورت طبیعی با آنچه که در پیرامونشان قرار دارد، روبه‌رو شوند.

نسل جدید دانشجویان روزنامه‌نگاری

مهسا خدابخشی

وقتی می گویند یک دانشجوی روزنامه‌نگاری اقیانوسی است به وسعت یک بند انگشت، چندان هم بی‌جهت نیست، یک دانشجوی روزنامه‌نگاری از تمامی علوم اندکی می‌آموزد ولی از هیچ‌کدام کامل نه. باید خود عزمش را جزم کند به سراغ علوم مختلف برود، علمش را به روز سازد و تلاش و تکاپو را ضمیمه کارش سازد، اما صرف معلومات نیز با وجود اهمیت بسیار نمی‌تواند از او روزنامه‌نگار بسازد.

برای تبدیل شدن به روزنامه‌نگاری حرفه‌ای به ویژگی‌ها و روحیه‌ای خاص نیاز دارد. باید باهوش باشد و از طریق هوش و استعدادش موضوعات مهم پیرامونش را کشف کند. هوش تنها و بدون حواس متمرکز چندان کارساز و کارگشا نیست. باید سلامت ذهن و سلامت نفس داشته باشد، نوشته‌های بیمارگونه‌ای که به ذهنش خطور می‌کند به چاپ نرساند، تحریف در کارش وجود نداشته باشد، اهل سخن‌چینی‌های نوشتاری نباشد، دارای یک چارچوب منظم فکری و همچنین دارای اطلاعات تخصصی روزنامه‌نگاری باشد. البته نداشتن این خصوصیات مانعی برای دانشجوی روزنامه‌نگاری شدن نیست، بلکه مانعی است در جهت ورود به بازار کار.

بسیاری از دانشجویان روزنامه‌نگاری با نگاهی آرمانی و با امید به روزنامه‌نگار شدن به این رشته قدم می‌گذارند. اما بین ذهنیات و واقعیات دره‌ای است عمیق، در نتیجه از همان سال نخست طعم تلخ شکست را خواهند چشید و درخواهند یافت که ویژگی‌ها و روحیات خاص روزنامه‌نگار شدن را ندارند. البته همه تقصیر را هم نمی‌توان به دانشجو نسبت داد، بخشی از ایراد هم مربوط به سیستم گزینش تک‌مرحله‌ای و بدون مصاحبه و آزمون عملی است که مانعی است در جهت شناخته شدن استعدادهای متقاضیان ورود به رشته روزنامه‌نگاری.

بنابراین لزوم مصاحبه در سیستم گزینش دانشجو برای برخی رشته‌ها و از همه مهمتر روزنامه‌نگاری احساس می‌شود.

بیتا شاه‌منصوری یکی از اساتید رشته روزنامه‌نگاری در مورد لزوم مصاحبه و آزمون عملی می گوید: «در دهه ۶۰ اساتید متبحری از متقاضیان ورود به رشته روزنامه‌نگاری مصاحبه‌ای صورت می‌دادند و اگر فرد متقاضی برای ورود به رشته روزنامه‌نگاری در مصاحبه و آزمون عملی پذیرفته نمی‌شد، مشاورین دانشکده به آن فرد رشته‌های دیگر را پیشنهاد می‌کردند که البته آن رشته‌ها هم هر کدام گزینش‌های خاص خود را دارا بود. اما اکنون به خاطر ساختار گزینش تک‌مرحله‌ای (کنکور) این امکان وجود ندارد. البته می‌توان همان تمهیداتی را که برای برخی رشته‌های خاص مثل هنر که شرایط گزینش شان دو یا سه مرحله‌ای است برای رشته روزنامه‌نگاری نیز در نظر گرفت. چرا که در گذشته افرادی که با مصاحبه و آزمون عملی وارد این رشته می‌شدند بسیار باانگیزه بودند و با علاقه بیشتری به فعالیت در این رشته می‌پرداختند اما اکنون که متقاضیان بدون مصاحبه وارد این رشته شده‌اند این امر سبب ناهمگونی کلاس‌های روزنامه‌نگاری شده است و باعث می‌شود که ساختار آموزشی در حرکت لطمه فراوانی ببیند و کاهش انگیزه‌های افراد علاقه‌مند را در پی دارد.»

با وجود پیشرفت و گسترش امکانات نسبت به گذشته، اما به نظر می‌رسد دانشجویان نسبت به گذشته به عوض پیشرفت و افزایش انگیزه، انگیزه خود را از دست داده‌اند و نسبت به دانشجویان نسل گذشته بیشتر به سمت مدرک‌گرایی پیش رفته‌اند. نسل جدید دانشجویان روزنامه‌نگاری هم از این قاعده مستثنا نیستند.

دکتر غلامرضا آذری عضو هیات‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی تفاوت‌های دو نسل قدیم و جدید دانشجویان رشته روزنامه‌نگاری را در سنخ فکری دو نسل می‌داند و می گوید: «دانشجویان نسل جدید این رشته چندان اهل فکر کردن یا خواندن یک نظریه و یا پیروی از یک مکتب نیستند، درحالی که دانشجویان نسل قدیم بیشتر به فلسفه ارتباطات و مبانی فلسفی می‌اندیشند و فلسفه و شالوده ذهنی و فکری برایشان از اهمیت زیادی برخوردار بود، اما این موضوع در میان دانشجویان نسل جدید بسیار کم‌رنگ و کم‌شکل شده است.

دکتر آذری همچنین تفاوت بین دو نسل دانشجویان روزنامه‌نگاری را در پایگاه‌های اجتماعی دو نسل می‌داند و معتقد است که دانشجویان نسل قدیم این رشته از افراد مشخص با پایگاه‌های اجتماعی متفاوت بودند. یعنی از خانواده‌هایی بودند که در آنها رسانه‌های پرقدرتی مثل رادیو و روزنامه و حتی تلویزیون از اهمیت بسیار زیادی برخوردار بود و بیشتر افرادی که به این رشته سوق می‌یافتند از خانواده‌هایی بودند که خواندن روزنامه و یا گوش کردن به رادیو برایشان یک ارزش محسوب می‌شد.»

اما یکی از دغدغه‌های مهمی که ذهن بسیاری از دانشجویان روزنامه‌نگاری را به خود مشغول کرده است، بازار کاری است که در آینده منتظر آنها است.

به عقیده شاه‌منصوری جذب شدن به بازار کار در بسیاری از رشته‌ها و از جمله روزنامه‌نگاری بیشتر براساس رابطه است نه براساس دانسته‌ها و دانش. وی می گوید: آموزش‌های کهنه و قدیمی سیستم آموزشی دانشگاه‌ها با نیازهای جامعه و بازار کار هیچ تناسبی ندارد.